

Jerzy Kupiński

Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni

PERCEPCJA BEZPIECZEŃSTWA PODMIOTU

STRESZCZENIE

W artykule dokonano analizy definicji bezpieczeństwa jako stanu rzeczy, w którym podmiot się znajduje. Skupiono uwagę na obiektywnym i subiektywnym postrzeganiu bezpieczeństwa. Na bazie przytoczonych poglądów podjęto próbę stworzenia aparatu pojęciowego umożliwiającego przeprowadzenie oceny stanów bezpieczeństwa i niebezpieczeństwa w korelacji z właściwą i niewłaściwą percepcją podmiotu postrzegania szans i zagrożeń w jego otoczeniu.

Słowa kluczowe:

podmiot, bezpieczeństwo, niebezpieczeństwo, percepcja, szanse, zagrożenia

WSTĘP

Tworzenie różnych rodzajów form społecznych, formalnych i nieformalnych, przyczyniało się do postrzegania bezpieczeństwa jako zjawiska społecznego.¹ Bezpieczeństwo wraz z rozwojem cywilizacyjnym państwa oraz stosunków narodowych dotykało coraz szerszych obszarów życia. W zależności od interesów państwa, które powinny być chronione, wyróżniono bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe. Celem organów państwowych realizujących zadania w wymienionych obszarach jest chronić wymieniony podmiot przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi.²

Ze względu na charakter tego zjawiska, bezpieczeństwo interpretowane jest jako proces oraz stan.

Bezpieczeństwo w rozumieniu procesu, to ciągła, ewolucyjna zmiana danego stanu rzeczy, uzależniona odpowiednio od zmian zachodzących w oto-

¹S. Koziej, *Wstęp do teorii i historii bezpieczeństwa*, Warszawa 2010, s. 2.

²K. Malak, Typologia bezpieczeństwa. Nowe wyzwania <http://stosunki-miedzynarodowe.pl/bezpieczenstwo/954-typologia-bezpieczenstwa-nowe-wyzwania>, dostęp: 02.03.2018r.

czeniu podmiotu³. Zatem wymiarem procesualnym bezpieczeństwa jest odzwierciedlenie jego zmienności w czasie⁴. Jak podkreśla Andrzej Czupryński, *powinniśmy mieć świadomość, że zmienne w tym procesie będą za każdym razem kreowały inny poziom bezpieczeństwa*⁵, który to poziom, możemy określić mianem stanu bezpieczeństwa i będzie on wynikiem zakończenia procesu.⁶

Bezpieczeństwo jako stan może być rozpatrywane w wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym podmiotu. Wymiar zewnętrzny określa stan rzeczy, w którym podmiot się znajduje i wyraża się brakiem zagrożeń fizycznych w jego otoczeniu, natomiast wewnętrzny określa stan świadomości podmiotu i wyraża się poczuciem, że brak jest zagrożeń fizycznych w jego otoczeniu.⁷

Ze względu na obszar rozważań, w dalszej części tego opracowania, bezpieczeństwo będzie analizowane jako stan w wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym.

BEZPIECZEŃSTWO JAKO STAN

Powszechnie uważa się, że termin „bezpieczeństwo” pochodzi z języka łacińskiego, w którym wyrażenie „*securitas*” oznacza: bez troski, bez zmartwień, bez kłopotów. Janusz Świniarski uważa, że takie pojmowanie terminu „bezpieczeństwo” odbiega od określenia pierwotnego łac. *sinecura* – czyli bez pieczy. Jak twierdzi Świniarski, pierwotnie termin ten odnosił się do określonego stanu pewnej całości (stanu rzeczy) lub podmiotu nie potrzebującego pieczy, czyli: troski, opieki, ochrony, czyli takiego kogoś, kto sam sobie zapewni właściwe warunki do istnienia i przetrwania.⁸ Wskazuje również, że wcześniejsze ujęcie tego terminu było rozszerzane na pozaludzkie formy istnienia i osadzone w koncepcji doskonałego, boskiego ładu. Podmiot, rozumiany jako pewna grupa społeczna, miał odzwierciedlać zgodny z naturą pewien porządek, stanowiący gwarancję bezpieczeństwa jego samego oraz jego członków. W związku

³ (Red) A. Czupryński, B. Wiśniewski, J. Zboina, *Bezpieczeństwo: teoria – badania – praktyka*, Wydawnictwo CNBOP-PIB, Józefów 2015, str. 15.

⁴ J. Stańczyk, *Formułowanie kategorii pojęciowej bezpieczeństwa*, FNCE sp. z o.o, Poznań 2017, str.157

⁵ (Red) A. Czupryński, B. Wiśniewski, J. Zboina, (dz. cyt.) str. 15.

⁶ Tamże, str. 15.

⁷A. Kołodziejczyk *Bezpieczeństwo jako fenomen społeczny: pojęcie bezpieczeństwa, jego interpretacje i odmiany*, [w:] *Saeculum Christianum: pismo historyczno-społeczne* 14/1, 2007. Str. 228.

⁸J. Świniarski, *O bezpieczeństwie w ujęciu filozoficznym*, *Homo Politicus*, 2008, t. 1, str. 8.. a także: J. Błahut-Prusik, *Pomiędzy definicją bezpieczeństwa a możliwością jego urzeczywistnienia, czyli ku wiecznemu niespełnieniu*, *Humanistyka i Przyrodoznawstwo*, Uniwersytet Warmińsko Mazurski w Olsztynie, 2012. str. 207, <http://bazhum.muzhp.pl/>, dostęp: 04.04.2018r.

z tym, bezpieczeństwo odzwierciedlało pewien stan obiektywny, w którym człowiek powinien się odnaleźć i podporządkować obowiązującym regułom aby przetrwać.⁹

Podsumowaniem jego naukowych przemyśleń, jest autorska definicja bezpieczeństwa, którą przedstawił w następującym stwierdzeniu: „*bezpieczeństwo jest formą istnienia danego stanu rzeczy osiąganą przez eliminowanie, unikanie i przeciwstawianie się zagrożeniom w celu prolongaty tego istnienia*”. Definicja sugeruje, że podmiot powinien poszukiwać skutecznych sposobów przeciwstawiania się zagrożeniom dla ochrony własnych interesów.

Daniel Lerner twierdził, że „*bezpieczeństwo jest właściwie identyczne z pewnością i oznacza brak zagrożenia fizycznego albo ochronę przed nim*.”¹⁰ Skupiając się na istocie definicji Lenera, można wnioskować, że chodzi tu o stan bezpieczeństwa. Wskazuje na to użyty termin „pewność”, który oznacza stan. Potwierdzeniem tego jest sformułowanie użyte w opracowaniu Soboty pt. „*Źródła i inspiracje Heideggerowskiego pytania o bycie*” które zapisano następująco: „*Filozofia kwestionując zastany porządek [...], wprowadza człowieka, z założenia w przejściowy stan chwiejności i niepokoju, który winien koniec końców doprowadzić go do stanu pewności*.”¹¹

Według G. Gozdór, *bezpieczeństwo oznacza stan, w którym jednostka ma poczucie pewności, oparcie w drugiej osobie oraz sprawnie działającym systemie prawnym*¹². Jest to stan w którym ochrona ludzi, opieka nad daną grupą nie jest konieczna lub nie jest potrzebna, gdyż nic jej nie zagraża z otoczenia.¹³

Słownik terminów bezpieczeństwa narodowego również definiuje to pojęcie jako stan „*który daje poczucie pewności i gwarancję jego zachowania oraz szansę na doskonalenie*”.¹⁴ Natomiast Daniel Frej twierdził, że „*stan bezpieczeństwa występuje jedynie wówczas, kiedy brak jest rzeczywistego zagrożenia (czynnik obiektywny) i poczucia zagrożenia (czynnik subiektywny)*”.¹⁵ Natomiast

⁹J. Świniarski, *dz. cyt.*, str. 8. a także: J. Błahut-Prusik, *dz. cyt.* str. 207.

¹⁰B. Zdrodowski, *Ujęcie bezpieczeństwa*, [w:] Grupy dyspozycyjne społeczeństwa w świetle potrzeb bezpieczeństwa Państwa, Tom 1 Teoretyczne aspekty przygotowania i funkcjonowania grup dyspozycyjnych państwa, Pod redakcją: P. Bogdalskiego, D. Bukowieckiej R. Częścika, B. Zdrodowskiego, Szczytno 2014, str. 11.

¹¹D. R. Sobota, *Źródła i inspiracje Heideggerowskiego pytania o bycie*, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Fundacja Kultury Yakiza, Bydgoszcz 2013. Tom II, str. 73.

¹²G. Gozdór, *Prywatyzacja bezpieczeństwa*. Wydawnictwo KUL, Lublin 2012, str.13.

¹³J. Kupiński, M. Januszkiewicz, *Wybrane problemy bezpieczeństwa - Specjalistyczne Uzbrojone Formacje Ochronne w stanach zagrożenia państwa*, Copyright by Wydawnictwo Naukowe Sophia, Warszawa 2017, str. 38.

¹⁴*Słownik terminów z zakresu psychologii dowodzenia i zarządzania*. Warszawa 2000, str. 17.

¹⁵D. Frej, *Sicherheit: Grundfragen der Weltpolitik*, Stuttgart 1977, str. 17-21.

w wyniku analizy obiektywnych i subiektywnych czynników zagrożenia, bezpieczeństwo można wyrazić za pomocą następujących stanów:

- stan braku bezpieczeństwa – w którym występują rzeczywiste i istotne zagrożenia zewnętrzne, których postrzeganie jest właściwe – obiektywne,
- stan fałszywego bezpieczeństwa – w którym istotne zagrożenia postrzegane są jako niewielkie – subiektywne,
- stan obsesji – w którym niewielkie zagrożenia postrzega się jako duże – subiektywne,
- stan bezpieczeństwa – w którym zagrożenia zewnętrzne są niewielkie, a ich postrzeganie prawidłowe – obiektywne.¹⁶

Pierwsze dwa stany zdefiniowane przez Freja odwołują się do sytuacji, w której postrzeganie bezpieczeństwa lub jego braku jest adekwatne do sytuacji, natomiast dwa następne, przedstawiają rozbieżność między stanem faktycznym a jego odbiorem przez społeczeństwo. Jak sugerują Pietrzak, Abgarowicz i Matczak *„Tworzy to pole do manipulacji, której głównym narzędziem jest kontrolowanie dostępu do informacji i jej odpowiednie (właściwe dla pożądanego efektu) kreowanie.*¹⁷

Jak podkreśla Kołodziejczyk, sposób myślenia Daniela Freja umożliwia analizę bezpieczeństwa przy zastosowaniu metod i technik heurystycznych. Między innymi chodzi tu o jego dwuwymiarowy - subiektywny i obiektywny – charakter oraz możliwość wystąpienia niezgodności oraz konfliktów między tymi aspektami. Jak sugeruje, *wzorując się na tym podejściu. można analizować stan bezpieczeństwa różnych podmiotów społecznych i struktur. W tak pojętej analizie uwzględnia się sferę obiektywnej rzeczywistości (sferę przedmiotową) i sferę świadomości (indywidualnej i zbiorowej bądź grupowej), w której zachodzi odwzorowanie rzeczywistych lub potencjalnych zagrożeń i kształtowanie poczucia bezpieczeństwa jednostki bądź grupy (zbiorowości) społecznej.*¹⁸

Podsumowując powyższe rozważania definicyjne możemy przyjąć, że **bezpieczeństwo podmiotu** składa się dwóch stanów, **stanu bezpieczeństwa podmiotu** oraz **stanu niebezpieczeństwa podmiotu**, gdzie pierwszy z nich to stan braku zagrożeń **czyli braku niebezpieczeństwa**, natomiast drugi

¹⁶R. Zięba, *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie* [w:] Zeszyty Naukowe AON nr 1(86) 2012 str. 11.

¹⁷A. Pietrzak, G. Abgarowicz, P. Matczak, *Zmiana sposobu postrzegania bezpieczeństwa państwa i jego obywateli w świecie społeczeństwa sieciowego*, Człowiek i Społeczeństwo t. XL, 2015, str. 72.

¹⁸A. Kołodziejczyk, *Bezpieczeństwo jako fenomen społeczny: pojęcie bezpieczeństwa, jego interpretacje i odmiany*, [w:] Saeculum Christianum: pismo historyczno-społeczne 14/1, Str. 232.

definiowany jest jako **stan, sytuacja, położenie zagrażające komuś**¹⁹. Traktując, że obydwa wymienione stany są wielkościami antagonistycznymi, to analogicznie można zdefiniować **stan niebezpieczeństwa** jako **stan braku szans**, czyli **braku bezpieczeństwa**. Stosując tę samą analogię do **bezpieczeństwa**, można go zdefiniować jako **stan, sytuacja, położenie stwarzające szansę komuś**.

Reasumując, teoretycznie możemy założyć, że będziemy mieli do czynienia z **całkowitym stanem bezpieczeństwa podmiotu**, którego składowymi będą: **stan bezpieczeństwa podmiotu** oraz **niebezpieczeństwa podmiotu**. **Stan bezpieczeństwa podmiotu** możemy zdefiniować jako stan rzeczy umożliwiający trwanie albo/i rozwój podmiotu, w którym nie istnieją zagrożenia ale istnieją szanse. Natomiast **stan niebezpieczeństwa podmiotu**, możemy zdefiniować jako stan rzeczy uniemożliwiający trwanie albo/i przetrwanie podmiotu, w którym nie istnieją szanse ale istnieją zagrożenia. Jednak w praktyce będziemy mieli do czynienia z rzeczywistym **stanem bezpieczeństwa podmiotu**, którego składowymi będą dwa korelujące z sobą stany. Rzeczywisty **stan bezpieczeństwa podmiotu**, czyli stan rzeczy umożliwiający przetrwanie, trwanie albo/i rozwój podmiotu, w którym istnieje przewaga szans w stosunku do istniejących zagrożeń oraz rzeczywisty **stan niebezpieczeństwa podmiotu**, czyli stan rzeczy uniemożliwiający rozwój, trwanie albo/i przetrwanie podmiotu, w którym istnieje przewaga zagrożeń w stosunku do istniejących szans.

PERCEPCJA PODMIOTU

Aby dokonać głębszej analizy stanów bezpieczeństwa i niebezpieczeństwa, poddano badaniu proces zmysłowej percepcji podmiotu.

Podmiot który na podstawie *zauważania, znajdowania, napotykania danych* (informacji), *przedmiotów, obiektów należących do świata zewnętrznego*²⁰, będzie dostrzegał szanse i zagrożenia w jego otoczeniu, interpretował je oraz wartościował. W ten sposób wyrobi sobie pogląd o stanie rzeczy, w którym się znajduje, co wcale nie musi być zgodne z faktycznym stanem.

Stanisław Judycki percepcję zmysłową stawia na równi z postrzeganiem zmysłowym i twierdzi, że dostarcza ona „*materiału dla poznania, natomiast poznanie powstaje dopiero w efekcie 'włączenia' się myślenia, które (pojęciowo) 'formuje' materiał percepcyjny do postaci (obiektywnych) sądów.*

¹⁹ <https://sjp.pwn.pl/slowniki/niebezpieczenstwo.html>, dostęp: 06.04.2018r.

²⁰S. Judycki, *Struktura percepcji zmysłowej i wiedza percepcyjna*, Uniwersytet Gdański, str. 1 https://www.kul.pl/files/57/wydzial/judycki/judycki_Struktura_percepcji_zmyslowej_i_wiedza_percepcyjna.pdf dostęp: 07.04.2018r.

Percepcja zmysłowa stanowi podstawę do uchwycenia przez myślenie (rozum) różnego rodzaju relacji, zawiera w sobie 'motywy' prowadzące do myślowego wytworzenia różnych pojęć, kategorii, schematów".²¹ Stwierdza również, że spostrzeganie zmysłowe (percepcja zmysłowa) "jest także fundamentem wszystkich aktywności teoretycznych umysłu ludzkiego, wszystkich rodzajów pojęć i sądów oraz struktur z nich złożonych".²²

Adam Morton stoi na stanowisku, „że z percepcją mamy do czynienia wówczas, gdy człowiek staje się świadomy przedmiotów i sytuacji, które go otaczają za pośrednictwem zmysłów, takich jak wzrok, słuch, dotyk i pozostałych”. Zauważa dalej, że czasami to, co jest postrzegane, opisujemy w kategoriach relacyjnych. Znaczy to, że mówimy jedynie, jaki przedmiot czy zdarzenie postrzega dana osoba. Percepcja może być ponadto źródłem przekonań, które są na tyle pewne, że mogą być świadectwami na rzecz wszystkich dających się w ogóle uzasadnić przekonań. (Możliwym wyjątkiem od tej reguły są przekonania logiczne i matematyczne, które nie opierają się na żadnych świadectwach).²³ Jak sugeruje w kolejnym akapicie, [...] większości przypadków w percepcję uwikłane jest, oprócz zmysłów, także myślenie.[...]. Jeżeli opisujemy postrzeżenia jakiejś osoby w kategoriach propozycjonalnych, czyli zawierających prawdziwe opisy sądów oraz twierdzeń o tym, co jest postrzegane, będziemy mówili o **prawdziwych przekonaniach**, czyli również o wiedzy w danym zakresie, a co za tym idzie, jeżeli opisy sądów oraz twierdzeń o tym, co jest postrzegane będą fałszywe będziemy mówili o **fałszywych przekonaniach**, czyli o niewiedzy w danym zakresie. [...] Przekonania nabywane w toku postrzegania są nazywane przekonaniem percepcyjnymi. W przywołanym opracowaniu Morton sugeruje również: „że nie ma wyraźnej granicy między przekonaniem percepcyjnym i innego rodzaju przekonaniem, podobnie jak nie ma wyraźnej granicy między postrzeganiem i myśleniem. Nie znaczy to również, że muszą istnieć przekonania, które mają w pełni percepcyjny charakter” ale jednocześnie zaznacza „że percepcja jest podstawowym sposobem odkrywania faktów”²⁴, a odkrycie tych faktów umożliwiają dwa podstawowe pytania:

1. W jaki sposób uzyskujemy informacje o naszym otoczeniu za pomocą zmysłów i kiedy te informacje są ścisłe?
2. W jaki sposób percepcja dostarcza nam świadectw, które przemawiają za albo przeciw naszym teoriom i przekonaniom?²⁵

²¹Tamże, str. 1.

²²Tamże, str. 2.

²³A. Morton, *Przewodnik po teorii poznania*, (A Guide Through the Theory of Knowledge. Second edition, 1997) wyd. pol. 2002 r.; tłum. T. Basznia, str.1. http://main2.amu.edu.pl/~awisniew/wprowadzenie_do_filozofii/ dostęp: 08.04.2018r.

²⁴A. Morton, dz. cyt., str. 2.

²⁵Tamże, str. 1.

Percepcję zmysłową możemy podzielić na **właściwą i niewłaściwą**. Do takiego podziału percepcji skłaniają przemyślenia E. Husserla. Przedstawia on percepcję przeciwstawnie. Rozumienie tych terminów przedstawia następująco: „*Właściwe postrzeżenie rzeczy to takie, które dotyczy tego, co rzeczywiście i bezpośrednio w widzeniu widziane, czyli przedniej strony rzeczy. Każda rzecz dana w widzeniu jest niewątpliwie całością, która za każdym razem się domniemuje, jednakże tym, co się widzi, jest tylko jej przednia strona. Jej spostrzeżenie jest więc spostrzeżeniem właściwym. Natomiast to, co w spostrzeżeniu domniemane jako obecne i co rzeczywiście jest obecne, to tylna strona rzeczy i jej dotyczy spostrzeżenie niewłaściwe*”.²⁶

Podsumowując, możemy stwierdzić, że o **właściwej percepcji podmiotu** będziemy mówili wtedy, gdy to co postrzega podmiot będzie zgodne z faktycznym stanem rzeczy. W związku z tym, tę sferę postrzegania stanu rzeczy będziemy mogli uznać za obiektywną. Natomiast o **niewłaściwej percepcji podmiotu** będziemy mówili wtedy, gdy to co postrzega podmiot będzie niezgodne z faktycznym stanem rzeczy i w związku z tym tę sferę postrzegania stanu rzeczy będziemy mogli uznać za subiektywną.

STANY BEZPIECZEŃSTWA PODMIOTU W KONTEKŚCIE JEGO PERCEPCJI

Powyższe analizy, dotyczące stanów bezpieczeństwa i niebezpieczeństwa podmiotu, ze względu na jego właściwą i niewłaściwą percepcję postrzegania szans i zagrożeń w otoczeniu, zostały zinterpretowane graficznie na poniższym rysunku.

W wyniku uzależnienia wymienionych wielkości, można wyróżnić następujące stany: **stan prawdziwego bezpieczeństwa podmiotu, stan prawdziwego niebezpieczeństwa podmiotu, stan fałszywego bezpieczeństwa podmiotu** oraz **stan fałszywego niebezpieczeństwa podmiotu**.

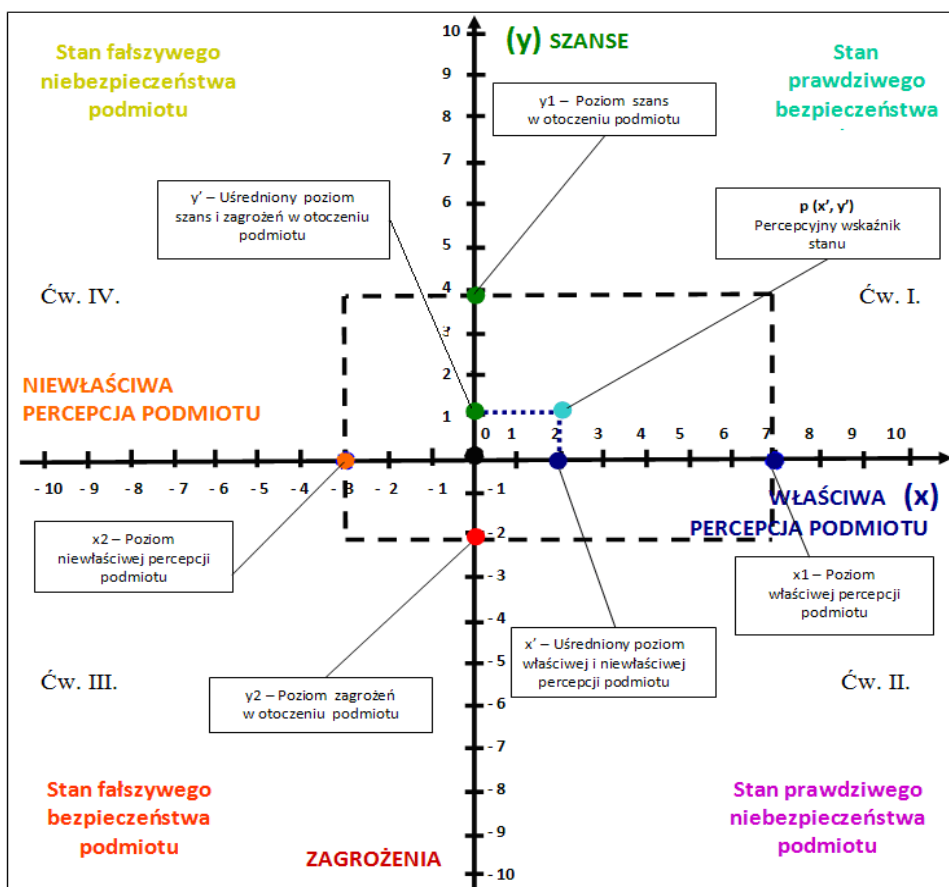
Stan prawdziwego bezpieczeństwa podmiotu - wystąpi wówczas, gdy w rzeczywistości mamy do czynienia ze stanem, w którym brak jest zagrożeń, a sytuacja i położenie, w której znajduje się podmiot, stwarza szanse w zakresie trwania i rozwoju, a percepcja podmiotu ten stan postrzega właściwie, czyli jako bezpieczny.

Stan prawdziwego niebezpieczeństwa podmiotu - wystąpi wówczas, gdy w rzeczywistości mamy do czynienia ze stanem, w którym brak jest szans, a sytuacja i położenie, w której znajduje się podmiot, stwarza zagrożenia w zakresie przetrwania, a percepcja podmiotu ten stan postrzega właściwie, czyli jako niebezpieczny.

²⁶D. R. Sobota, *dz.cyt.*, str. 417.

Stan fałszywego bezpieczeństwa podmiotu - wystąpi wówczas, gdy w rzeczywistości mamy do czynienia ze stanem, w którym brak jest szans, a sytuacja i położenie, w której znajduje się podmiot, stwarza zagrożenia w zakresie przetrwania, a percepcja podmiotu ten stan postrzega niewłaściwie, czyli jako bezpieczny.

Stan fałszywego niebezpieczeństwa podmiotu - wystąpi wówczas, gdy w rzeczywistości mamy do czynienia ze stanem, w którym brak jest zagrożeń, a sytuacja i położenie, w której znajduje się podmiot, stwarza szanse w zakresie trwania i rozwoju, a percepcja podmiotu ten stan postrzega niewłaściwie, czyli jako niebezpieczny.

Rys.1. Postrzeganie stanów bezpieczeństwa i niebezpieczeństwa przez podmiot ze względu na jego właściwą i niewłaściwą percepcję - wariant poglądowy

Źródło: Opracowanie własne.

Należy zwrócić uwagę, że wyżej wymienione cztery stany są założeniami teoretycznymi. W rzeczywistej sytuacji oraz położeniu, w którym znajdzie się podmiot, prawdopodobnie wystąpią jednocześnie.

Aby zinterpretować to zjawisko, posłużono się klasycznym układem współrzędnych. Na osi (y) zaznaczono **szanse i zagrożenia w otoczeniu podmiotu** natomiast na osi (x) właściwą i niewłaściwą percepcję podmiotu postrzegania tych czynników.

Poziom **szans w otoczeniu przedmiotu** (y_1) został wyrażony sumą iloczynów ważonych zidentyfikowanych szans w otoczeniu podmiotu. Zależność tę możemy zapisać w sposób następujący:

$$y_1 = \sum_{i=1}^n y_i$$

Do obliczenia iloczynu ważonego pojedynczej szansy (y_i) przyjęto dwa czynniki: wagę (WS_i), określającą siłę wpływu szansy na podmiot wyrażoną w skali: $WS_i \in < 1; 10 >$ gdzie: jeden (1) oznacza bardzo mały wpływ szansy na podmiot a dziesięć (10) bardzo duży wpływ szansy na podmiot oraz prawdopodobieństwo wystąpienia szansy (PS_i), które wyrażono w skali: $PS_i \in < 0; 1 >$, gdzie: zero (0) oznacza, że szansa na pewno nie wystąpi a jeden (1) oznacza, że szansa na pewno wystąpi, czyli:

$$(y_i) = WS_i * PS_i$$

Poziom **zagrożeń w otoczeniu podmiotu** (y_2) został wyrażony sumą iloczynów ważonych zidentyfikowanych zagrożeń w otoczeniu podmiotu. Zależność tę możemy zapisać w sposób następujący:

$$y_2 = \sum_{j=1}^n y_j$$

Do obliczenia iloczynu ważonego pojedynczego zagrożenia (y_j) zostaną przyjęte również dwa czynniki: waga (WZ_j), określająca siłę wpływu zagrożenia na podmiot w skali: $WZ_j \in < -1; -10 >$ gdzie: jeden ze znakiem ujemnym (-1) oznacza bardzo mały wpływ zagrożenia na podmiot, a dziesięć ze znakiem ujemnym (-10) oznacza bardzo duży wpływ zagrożenia na podmiot. Prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia w otoczeniu podmiotu (PZ_j), wyrazimy w skali $PZ_j \in < 0; 1 >$, gdzie: zero (0) oznacza, że zagrożenie na pewno nie wystąpi, a jeden (1) oznacza, że zagrożenie na pewno wystąpi, czyli:

$$(y_j) = WZ_j * PZ_j$$

Na osi (x) jak, już wspomniano, zaznaczono **właściwą i niewłaściwą percepcję podmiotu**. Poziom **właściwej percepcji podmiotu** (x1) określimy procentową wartością właściwie zdiagnozowanych szans oraz zagrożeń przez podmiot, wyrażając tę wartość w skali: $x1 \in < 0; 10 >$, gdzie: zero (**0**) oznacza, że podmiot nie dostrzega żadnego wpływu szans i zagrożeń w swoim otoczeniu, a dziesięć (**10**) oznacza, że podmiot interpretuje je właściwie.

Poziom **niewłaściwej percepcji podmiotu** (y2) określimy procentową wartością niewłaściwie zdiagnozowanych szans oraz zagrożeń przez podmiot, wyrażając tę wartość w skali: $x2 \in < 0; -10 >$, gdzie: zero (**0**) oznacza, że podmiot nie dostrzega wpływu szans lub zagrożeń w swoim otoczeniu, a dziesięć ze znakiem ujemnym (**-10**) oznacza, że podmiot interpretuje je niewłaściwie.

Po wyznaczeniu **poziomu szans w otoczeniu podmiotu** (y1) oraz **poziomu zagrożeń w otoczeniu podmiotu** (y2) obliczymy średnią poziomu szans i zagrożeń w otoczeniu podmiotu, którą możemy nazwać **uśrednionym poziomem szans i zagrożeń w otoczeniu podmiotu (y')**, czyli:

$$y' = (y1 + y2)/2$$

Następnie po wyznaczeniu **poziomu właściwej percepcji podmiotu** postrzegania szans i zagrożeń w jego otoczeniu (x1) oraz **poziomu niewłaściwej percepcji podmiotu** postrzegania szans i zagrożeń w jego otoczeniu (x2), obliczamy średnią tych wartości, którą nazwiemy **uśrednionym poziomem właściwej i niewłaściwej percepcji podmiotu (x')**, czyli:

$$x' = (x1 + x2)/2$$

Umieszczając obliczone wartości odpowiednio na osi x, y, wyznaczymy miejsca przecięcia się osi x', y' i w zależności od tego w której ćwiartce wystąpi punkt przecięcia p (x', y'), wskażemy poziom percepcyjnego postrzegania bezpieczeństwa albo niebezpieczeństwa przez podmiot.

Punkt **p(x', y')** możemy nazwać **percepcyjnym wskaźnikiem stanu**, gdzie:

- Ćw. I. - stan prawdziwego bezpieczeństwa podmiotu,
- Ćw. II. - stan prawdziwego niebezpieczeństwa podmiotu,
- Ćw. III. - stan fałszywego bezpieczeństwa podmiotu,
- Ćw. IV - stan fałszywego niebezpieczeństwa podmiotu.

Powyższą interpretację możemy zapisać następująco:

$$p(x', y') \text{ gdzie: } x' = (x1 + x2)/2 \text{ i } y' = (y1 + y2)/2$$

gdzie :

- **y1** - poziom szans w otoczeniu podmiotu,
- **y2** - poziom zagrożeń w otoczeniu podmiotu,
- **x1** - poziom właściwej percepcji podmiotu,
- **x2** - poziom niewłaściwej percepcji podmiotu.

WNIOSKI

Przedstawiona powyżej interpretacja tworzy możliwości prowadzenia badań w zakresie właściwej i niewłaściwej percepcji postrzegania bezpieczeństwa i niebezpieczeństwa przez człowieka, jak również przez grupy społeczne. Efektem końcowym tych analiz, będzie wielkość określona mianem „**PERCEPCYJNEGO WSKAŹNIKA STANU**” bezpieczeństwa albo niebezpieczeństwa podmiotu. W konsekwencji wynik ten może być podstawą do stawiania wyzwań edukacyjnych w zakresie właściwego zrozumieniem czym jest bezpieczeństwo i w jaki sposób je diagnozować. Wyniki te mogą również posłużyć do opracowania różnych strategii i procedur wpływu na osłabienie albo wzmocnienie bezpieczeństwa różnego rodzaju podmiotów, w tym państwowych. Jak sugerują Pietrzak, Abgarowicz i Matczak, subiektywne postrzeganie bezpieczeństwa będzie polem do manipulacji, gdyż brak właściwej percepcji i interpretacji wrzeźń zmysłowych, czyli właściwego jego postrzegania i zrozumienia tego co się dzieje w otoczeniu podmiotu, będzie potencjalnym obszarem wpływów innych.

BIBLIOGRAFIA

1. Błahut-Prusik J., *Pomiędzy definicją bezpieczeństwa a możliwością jego urzeczywistnienia, czyli ku wiecznemu niespełnieniu, Humanistyka i Przyrodoznawstwo*, Uniwersytet Warmińsko Mazurski w Olsztynie, 2012.
2. Czupryński A., Wiśniewski B., Zboina J., *Bezpieczeństwo: teoria – badania – praktyka*, Wydawnictwo CNBOP-PIB, Józefów 2015.
3. Frej D., *Sicherheit: Grundfragen der Weltpolitik*, Stuttgart 1977.
4. Gozdór G., *Prywatyzacja bezpieczeństwa*. Wydawnictwo KUL, Lublin 2012.
5. <http://bazhum.muzhp.pl/>.
6. http://main2.amu.edu.pl/~awisniew/wprowadzenie_do_filozofii/
7. <https://sjp.pwn.pl/slowniki/niebezpieczenstwo.html>,dostęp.
8. Judycki S., *Struktura percepcji zmysłowej i wiedza percepcyjna*, UniwersytetGdaski.https://www.kul.pl/files/57/wydzial/judycki/Judycki_Struktura_percepcji_zmyslowej_i_wiedza_percepcyjna.pdf

9. Kołodziejczyk A., *Bezpieczeństwo jako fenomen społeczny: pojęcie bezpieczeństwa, jego interpretacje i odmiany*, [w:] Saeculum Christianum: pismo historyczno-społeczne 14/1.
10. Koziej S., *Wstęp do teorii i historii bezpieczeństwa*, Warszawa 2010.
11. Kupiński J., Januskiewicz M., *Wybrane problemy bezpieczeństwa - Specjalistyczne Uzbrojone Formacje Ochronne w stanach zagrożenia państwa*, Copyright by Wydawnictwo Naukowe Sophia, Warszawa 2017.
12. Malak K., *Typologia bezpieczeństwa. Nowe wyzwania* <http://stosunki-miedzynarodowe.pl/bezpieczenstwo/954-typologia-bezpieczenstwa-nowe-wyzwania>.
13. Morton A., *Przewodnik po teorii poznania, (A Guide Through the Theory of Knowledge. Second edition, 1997)* wyd. pol. 2002 r.; tłum. T. Basznia.
14. Pietrzak A., Abgarowicz G., Matczak P., *Zmiana sposobu postrzegania bezpieczeństwa państwa i jego obywateli w świecie społeczeństwa sieciowego*, Człowiek i Społeczeństwo t. XL, 2015.
15. *Słownik terminów z zakresu psychologii dowodzenia i zarządzania*. Warszawa 2000.
16. Sobota D. R., *Źródła i inspiracje Heideggerowskiego pytania o bycie*, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Fundacja Kultury Yakiza, Bydgoszcz 2013. Tom II.
17. Stańczyk J., *Formułowanie kategorii pojęciowej bezpieczeństwa*, FNCE sp. z o.o, Poznań 2017.
18. Świniarski J., *O bezpieczeństwie w ujęciu filozoficznym*, Homo Politicus, 2008, t. 1.
19. Zdrodowski B., *Ujęcie bezpieczeństwa*, [w:] Grupy dyspozycyjne społeczeństwa w świetle potrzeb bezpieczeństwa Państwa, Tom 1 Teoretyczne aspekty przygotowania i funkcjonowania grup dyspozycyjnych państwa, Pod redakcją: Bogdalskiego P., Bukowieckiej D., Częścika R., Zdrodowskiego B., Szczytno 2014.
20. Zięba R., *O tożsamości nauk o bezpieczeństwie* [w:] Zeszyty Naukowe AON nr 1(86) 2012.

PERCEPTION OF THE ENTITY'S SECURITY

ABSTRACT

The article analyzes the definition of security as the state of affairs in which the subject is located. Attention was focused on objective and subjective perception of security. On the basis of the quoted views, an attempt was made to create a conceptual apparatus enabling the assessment of safety states and danger in correlation with the right and wrong perception of the subject of perceiving opportunities and threats to its environment.